

Κούκλες

με προσωπικότητα

1

Carolin Philipp

Συνοπτική περιγραφή

Οι Κούκλες με προσωπικότητα είναι μια παιδαγωγική μέθοδος, ένα μακροπρόθεσμο project στο οποίο εργαζόμαστε με μία ή περισσότερες κούκλες σε φυσικό μέγεθος, για την προώθηση της ενσυναίσθησης, για την κατανόηση της διαφορετικότητας, για την ενίσχυση της ικανότητας για δράση στα παιδιά του νηπιαγωγείου.

Η κούκλα εισάγεται στην ομάδα της τάξης ως «επισκέπτρια» και έχει συγκεκριμένα χαρακτηριστικά (π.χ. κάποια σωματική αναπνοή, δεν μιλάει ελληνικά, έχει σκουρόχρωμο δέρμα, είναι νεοφερμένη στη γειτονιά, είναι φτωχή, κ.ο.κ.). «Μιλάει» στα παιδιά μέσω του εκπαιδευτικού, που παρουσιάζει τον χαρακτήρα της κούκλας στην τάξη (πώς ζει, πώς αισθάνεται, ποια είναι τα προβλήματά της) και ζητάει από τα παιδιά να εντοπίσουν και να συζητήσουν τις διαφορές και τις ομοιότητες με τις δικές τους εμπειρίες. Στη συνέχεια, τα παιδιά συζητούν πλύσεις για το πώς η κούκλα μπορεί να πλύσει τα προβλήματά της και δημιουργούν σενάρια ώστε να συμμετέχουν ενεργά στην επίλυση του προβλήματος. Τα θέματα που η κούκλα αντιμετωπίζει μπορεί να αφορούν πραγματικές δυσκολίες της ομάδα (π.χ. αποκλεισμός ενός παιδιού, ένα παιδί που δεν μιλάει καλά τη γλώσσα, κ.ά.), ζητήματα της οικογένειας (π.χ. διαζύγιο, μονογονεϊκές οικογένειες, κ.ά.) ή προβλήματα που αντιμετωπίζουν άλλα παιδιά έξω από την ομάδα της τάξης (π.χ. αναπνοή, ένδεια, κ.λπ.). Μέσα από τις αλλεπάλληλες «επισκέψεις» μίας ή περισσότερων κούκλων με προσωπικότητα, τα παιδιά μαθαίνουν να διατυπώνουν τα προβλήματα και τα συναισθήματά τους, να βρίσκουν πλύσεις και να βοηθούν ενεργά τους άλλους.

Στόχοι

Για τους μαθητές και τις μαθήτριες:

- * Να αναπτύξουν αυτοεκτίμηση.
- * Να εκφράσουν τα συναισθήματά τους.
- * Να ενισχυθεί η συγκέντρωση και η προσοχή τους.
- * Να αναπτύξουν σεβασμό για τους άλλους και διαφορετικές οπτικές.
- * Να επιλύουν τα προβλήματα συνεργατικά και δημιουργικά.
- * Να αναπτύξουν κριτική σκέψη.
- * Να αναγνωρίζουν προκαταλήψεις και αδικίες και να αντιδρούν.

Υλικά

*Κούκλες με προσωπικότητα
(διατίθενται στο διαδίκτυο
ή μπορεί να τις φτιάξει
ο εκπαιδευτικός, οδηγίες μπορείτε
θα βρείτε στο παράτημα)

Τάξεις

Νηπιαγωγείο

Διάρκεια

Μακροπρόθεσμο project

Εισαγωγή

Πριν από τη χρήση της κούκλας στην τάξη

Σε κάθε κούκλα ο εκπαιδευτικός αποδίδει έναν χαρακτήρα που πρέπει πρώτα να τον έχει σκεφτεί διεξοδικά. Η δημιουργία της προσωπικότητας της κούκλας (τόσο η εμφάνιση όσο και ο χαρακτήρας της) δεν πρέπει να είναι στερεοτυπική. Ανάλογα με τους στόχους που έχει ο εκπαιδευτικός για την τάξη του, η κούκλα μπορεί να μοιάζει με τα περισσότερα παιδιά της τάξης (εδώ ο στόχος ίσως είναι η επίλυση προβλημάτων της καθημερινότητας, η έκφραση των συναισθημάτων, κ.ά.) ή να έχει χαρακτηριστικά που δεν είναι συνηθισμένα (εδώ ο στόχος ίσως είναι η αποδοχή της διαφορετικότητας).

Πιθανά χαρακτηριστικά της κούκλας μπορεί να είναι το ανοιχτό ή το σκούρο δέρμα, η προέλευση από την Ελλάδα ή από άλλη χώρα, να είναι πλούσια ή φτωχή, χριστιανή, μουσουλμάνα, εβραία ή άθεη, να έχει ειδικές ικανότητες ή κάποια ασθένεια, να είναι αγόρι ή κορίτσι, να συμπεριφέρεται ανάλογα με τον «παραδοσιακό» ρόλο των φύλων ή να τον παραβιάζει, να ζει με τη μητέρα και τον πατέρα της ή να έχει έναν μόνο γονέα ή ακόμα και να ζει με γονείς του ίδιου φύλου ή οι γονείς της να είναι γιατροί, εργάτες ή άνεργοι.

Εάν έχει παρατηρηθεί η ύπαρξη συγκεκριμένων στερεοτύπων στην τάξη (π.χ. ένα λευκό αγόρι συνδέει την αλβανική καταγωγή με το έγκλημα), προτείνεται η εισαγωγή μιας θετικής ιδέας (π.χ. μια κούκλα αλβανικής καταγωγής αναφέρει ότι ο πατέρα της τη βοήθησε να μάθει ποδήλατο). Η θετική ιδέα μπορεί να συνδυάζεται με την παρουσίαση εικόνων (στη συγκεκριμένη περίπτωση, ενός πατέρα που βοηθά τον γιο ή την κόρη του να μάθει ποδήλατο). Προτείνονται ερωτήσεις του τύπου: «Μπορείτε να περιγράψετε τους ανθρώπους σε αυτές τις εικόνες; Τι κάνουν; Είναι αυτό κάτι που συμβαίνει και στις οικογένειές σας;» Βεβαιωθείτε ότι τα παιδιά αναπτύσσουν θετική οπτική, η οποία συνδέεται τόσο με τη δική τους ταυτότητα όσο και με άλλες, διαφορετικές ταυτότητες.

Παράδειγμα

Γεια σας, είμαι η Ράχμα!

Ζω με τη μαμά μου, την αδερφή μου, τη θεία μου και τα δύο παιδιά της. Η μαμά μου μιλά τέσσερις γλώσσες. Εδώ τώρα μαθαίνω την τρίτη μου γλώσσα. Μεταυμίσαμε εδώ από έναν χώρο φρλοσενίας προσφύγων της Σομαλίας.

Εφαρμογή

Τρόπος χρήσης της κούκλας

- Παρουσιάζουμε την κούκλα στα παιδιά ως τη μικρή τους φίλη με τη δική της ξεχωριστή θέση στην τάξη ή ως επισκέπτρια που έρχεται από το ντουλάπι κατά περίσταση.
- Η κούκλα κάθεται πάνω σε αυτόν που αφηγείται μια ιστορία (π.χ. τον εκπαιδευτικό), ο οποίος ενεργεί ως εάν η κούκλα να ψιθυρίζει κάτι στο αυτί του που στη συνέχεια το μεταφέρει στα παιδιά.
- Εισάγουμε τον χαρακτήρα και μιλάμε στα παιδιά για την οικογένειά της, (τη ζωή της, τις επιθυμίες της, κ.λπ.). Για παράδειγμα: «Αυτή είναι η Ράχμα. Έχει μόλις φτάσει στην Ελλάδα και ζει με τη μητέρα της και τον μικρό αδερφό της σε ένα κέντρο φιλοξενίας προσφύγων» ή «αυτός είναι ο Μιχάλης. Είχε ένα αυτοκινητιστικό ατύχημα όταν ήταν 2 ετών και τώρα χρησιμοποιεί αναπηρική καρέκλα» ή «αυτή είναι η Νεφέλη. Μένει σε μια γειτονιά δίπλα στο σχολείο με την οικογένειά της. Έχει έναν μικρό αδερφό».
- Εισάγουμε ένα ζήτημα. Για παράδειγμα: «Η Ράχμα άρχισε να πηγαίνει στο δημόσιο σχολείο την περασμένη εβδομάδα. Τα άλλα παιδιά γελούν μαζί της επειδή φοράει μαντίλα. Επίσης, δεν μιλά ακόμη πολύ καλά ελληνικά» ή «όταν ο Μιχάλης γυρνάει σπίτι από το σχολείο, θέλει να πάει έξω και να παίζει με τα άλλα παιδιά. Όμως, λόγω της αναπηρικής καρέκλας είναι δύσκολο να κινηθεί μόνος του» ή «όταν η Νεφέλη ήρθε πρώτη μέρα στο νηπιαγωγείο φοβήθηκε. Δεν τολμούσε να μιλήσει σε άλλα παιδιά γιατί δεν ήξερε κανέναν».
- Εστιάζουμε στα συναισθήματα. Ρωτάμε τα παιδιά πώς αισθάνεται η κούκλα. Χρησιμοποιούμε την ενεργητική ακρόαση και επαναλαμβάνουμε αυτό που λένε τα παιδιά. «Ναι, είναι θλιψμένη, γιατί είναι μόνη», «ναι θυμώνει γιατί δεν μπορεί να βγει έξω μόνος». Ρωτάμε τα παιδιά αν έχουν ζήσει καταστάσεις όπου ένιωσαν ότι ήταν διαφορετικοί ή μόνοι.
- Συζητάμε και λύνουμε το πρόβλημα σε δύο βήματα. Ρωτάμε τα παιδιά τι θα μπορούσε να κάνει η κούκλα. «Ναι, θα μπορούσε να ζητήσει στα παιδιά να παίζουν με τα παιχνίδια που δεν χρειάζονται λόγια. Και τι άλλο;» Ζητάμε από τα παιδιά να πουν τι θα έκαναν εάν τα ίδια βρίσκονταν σε μια παρόμοια κατάσταση με τη Ράχμα, αν ήταν στενοχωρημένοι όπως ο Μιχάλης ή αν ντρέπονταν όπως η Νεφέλη.
- Ρωτάμε τα παιδιά τι θα μπορούσαν να κάνουν οι άλλοι για να βοηθήσουν τη Ράχμα, τον Μιχάλη ή τη Νεφέλη ώστε να νιώσουν καλύτερα. Συζητάμε τι έχουν κάνει σε καταστάσεις που αντιλήφθηκαν ότι κάποιοι αισθάνονταν στενοχωρημένοι ή μόνοι.

Κούκλες

με προσωπικότητα

Στη συνέχεια...

- Τα παιδία μπορούν να κάνουν ένα παιχνίδι ρόλων σύμφωνα με όσα έχουν υποδείξει (για παράδειγμα ένα παιδί πλησιάζει τη Ράχμα, τον Μιχάλη ή τη Νεφέλη τους παίρνει από το χέρι για να τους δείξει την αυλή, τους μιλά ή καλεί τη μητέρα του Μιχάλη για να τον βοηθήσει να πάει να παίξει στην παιδική χαρά.)
- Δίνουμε ένα τέλος στην ιστορία, ενσωματώνοντας τις ιδέες των παιδιών. «Η Ράχμα αισθανόταν αποκλεισμένη. Αλλά μια μέρα στο σχολείο, ένα μικρό κορίτσι την πήρε από το χέρι και έπαιξαν ένα παιχνίδι χωρίς λέξεις» ή «ο Μιχάλης αισθάνθηκε μόνος γιατί δεν μπορούσε να πάει στην παιδική χαρά μόνος του. Αλλά μια μέρα ένας φίλος του ήρθε στο σπίτι και τον βοήθησε μαζί με τη μητέρα του να κατέβει στην παιδική χαρά και να παίξει με τα άλλα παιδιά» ή «η Νεφέλη αισθανόταν μόνη, επειδή δεν ήξερε κανέναν στο νέο της σχολείο. Αλλά κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού (αναφέρουμε προσφιλές ομαδικό παιχνίδι) κάποιο παιδί ζήτησε στη Νεφέλη να παίξει κι αυτή μαζί τους».

Αυτή η μέθοδος θεωρεί ιδανικό να εμπλέκονται και οι γονείς σε προγράμματα σχετικά με την καταπολέμηση των προκαταθήψεων. Πρέπει να γνωρίζουν τις στρατηγικές που εφαρμόζονται στο νηπιαγωγείο και να έρχονται και αυτοί σε επαφή με τις δικιές τους προκαταθήψεις ώστε να αναπτύσσουν από κοινού με τα παιδιά τρόπους για την αντιμετώπισή τους. Κάτι τέτοιο θα απαιτούσε συναντήσεις με τους γονείς κατά τις οποίες θα υλοποιούν μικρές δραστηριότητες σχετικές με τα στερεότυπα και τις προκαταθήψεις.

Πηγές

Babette Brown, *Combating Discrimination: Persona Dolls in Action*, 2001

Trisha Whitney, *Kids Like Us: Using Persona Dolls in the Classroom*, Redleaf Press, 1999

Ellen Wolpert, «Redefining the Norm: Early Childhood Anti-Bias Strategies», 2012

Προσβάσιμο εδώ:

http://www.teachingforchange.org/wp-content/uploads/2012/08/ec_redefiningthenorm_english.pdf"henorm_english.pdf

Στο Διαδίκτυο

- Μπορείτε εδώ να δείτε ένα παράδειγμα πώς άλλοι νηπιαγωγοί χρησιμοποιούν τις κούκλες με προσωπικότητα (στα Αγγλικά):
<https://www.youtube.com/watch?v=DL5zQjWIm7g>
- Μπορείτε εδώ να βρείτε κάποιες οδηγίες για το πώς να φτιάξετε μία κούκλα σε πραγματικό μέγεθος:
<http://mamascouts.blogspot.gr/2012/08/make-life-sized-doll-of-yourself.html>
Αναλυτικές οδηγίες θα βρείτε στο παράρτημα
- Πληροφορίες για τον σχεδιασμό της προσωπικότητας και του χαρακτήρα της κούκλας σας μπορείτε να αναζητήσετε εδώ:
<http://personadoll.uk/>

Κούκλες

με προσωπικότητα

Παράρτημα

Πώς να φτιάξετε μια κούκλα με προσωπικότητα

Υλικά

- Παιδικά ρούχα (π.χ. μακρυμάνικο πουκάμισο, μακρύ παντελόνι, κάλτσες ή παπούτσια, καπέλο σε περίπτωση που δεν θέλετε φτιάξετε μαλλιά)
- Υλικό για γέμισμα (πανιά, βαμβάκι, κ.ά.)
- Έγχρωμο εκτυπωτή για το πρόσωπο
- Ραπτομηχανή ή βελόνα και κλωστή
- Τζελ μεταφοράς (transfer glaze)
- Ψαλίδι
- Ύφασμα για το κεφάλι, τα χέρια και τα πόδια

1 Αναζητήστε την εικόνα ενός παιδικού προσώπου που ταιριάζει με τον χαρακτήρα που θέλετε να δημιουργήσετε. Αντιστρέψτε την εικόνα κατά 180° και εκτυπώστε τη.

2 Πάρτε ένα κομμάτι ύφασμα, ελαφρώς μεγαλύτερο από την εκτυπωμένη εικόνα (για 2 στρώσεις).

3 Καλύψτε την εκτυπωμένη εικόνα με τζελ μεταφοράς (Transfer Glaze).

4 Βάλτε το πρόσωπο ανάποδα στο πανί, πιέστε σταθερά και αφήστε το να στεγνώσει για 24 ώρες.

Κούκλες

με προσωπικότητα

- 5 Μετά από 24 ώρες βάλτε ένα βρεγμένο πανί για δύο λεπτά πάνω στο χαρτί.

- 6 Τρίψτε το χαρτί.

- 7 Επαναλάβετε διαδοχικά τη διαδικασία αρκετές φορές μέχρι να μεταφερθεί η εικόνα από το χαρτί και να σταθεροποιηθεί.
Το αποτέλεσμα θα είναι κάπως έτσι.

- 8 Κόψτε και ράψτε το ύφασμα έτσι ώστε να μοιάζει με κεφάλι (ωοειδές σχήμα, με λαιμό που αφήνουμε ανοιχτό για να γεμίσουμε από εκεί το κεφάλι).

- 9 Κόψτε το υπόλοιπο ύφασμα φτιάχνοντας χέρια και πόδια και γεμίστε το σώμα (με βαμβάκι ή άλλο υλικό).

- 10 Ράψτε το καπέλο στο κεφάλι, το λαιμό στο σώμα, τα χέρια με τα μακριά μανίκια, τα πόδια και τις κάλτσες με το παντελόνι.

11 Η κούκλα σας είναι έτοιμη!

Κούκλες

με προσωπικότητα

Παράρτημα